



Datum van inontvangstneming : 04/09/2013

Zaak C-424/13

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

25 juli 2013

Verwijzende rechter:

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

2 juli 2013

Verzoekende partij:

Zuchtvieh-Export GmbH

Verwerende partij:

Stadt Kempten

Bayerischer Verwaltungsgerichtshof

In het administratieve geschil

Zuchtvieh-Export GmbH,

[OMISSIS] Lohfelden,

- verzoekster -

[OMISSIS]

tegen

Stadt Kempten,

[OMISSIS]

- verweerster -

in tegenwoordigheid van:

Landesanwaltschaft Bayern

als vertegenwoordiger van het openbaar belang,

[OMISSIS]

betreffende

Vervoer van dieren;

hier: beroep van verzoeker tegen de uitspraak van het Bayerische
Verwaltungsgericht Augsburg van 24 juli 2012,

[Or. 2]

geeft de Bayerischer Verwaltungsgerichtshof, 9e kamer,

[OMISSIS]

op 2 juli 2013

de volgende

Beschikking:

- I. De behandeling van de zaak wordt geschorst.

- II. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen betreffende de uitlegging van het Unierecht:
1. Moet artikel 14, lid 1, van verordening (EG) nr. 1/2005 aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit van de plaats van vertrek bij lang vervoer van als huisdier gehouden eenhoevigen, runderen, schapen, geiten en varkens, waarbij de plaats van vertrek in een lidstaat van de Europese Unie ligt, maar de plaats van bestemming in een derde land, het door de organisator voorgelegde journaal overeenkomstig artikel 14, lid 1, sub c, slechts dan moet afstempelen, wanneer het journaal voldoet aan de vereisten van artikel 14, lid 1, sub a-ii, voor het gehele traject tussen de plaats van vertrek en die van bestemming, dus ook voor de geheel buiten het grondgebied van de Europese Unie gelegen delen van het traject?
 2. Moet artikel 14, lid 1, van verordening (EG) nr. 1/2005 aldus worden uitgelegd dat de krachtens deze bepaling bevoegde autoriteit van de plaats van vertrek de organisator van het vervoer overeenkomstig artikel 14, lid 1, sub b, van verordening kan verplichten om de organisatie van het lange vervoer zo te wijzigen dat de voorschriften van deze verordening voor het gehele traject vanaf de plaats van vertrek tot aan de plaats van bestemming worden nageleefd, ook als bepaalde delen van het traject uitsluitend in derde landen liggen?

Motivering:

I.

- 1 Verzoekster verlangt van verweerster dat zij een diertransport laat vertrekken waarbij 62 fokvarzen via de weg van Kempten (Allgäu) naar Andijan/Oezbekistan moeten worden vervoerd.
- 2 Volgens de bij het verzoek gevoegde stukken zou het transport aanvankelijk van 23 april 2012 tot 2 mei 2012 met twee vrachtwagens plaatsvinden door een door verzoekster ingeschakeld transportbedrijf. Daarbij was gepland dat de dieren van Kempten (Allgäu) via Polen, Wit-Rusland, Rusland en Kazachstan naar hun plaats van bestemming Andjian in Oezbekistan zouden worden gebracht. Het totale traject bedraagt meer dan 7 000 km en het verloopt hoofdzakelijk door derde landen. De bij het verzoek overgelegde bijlagen bij het journaal bevatten in onderdeel 1 „Organisatie” onder nr.6 „Lijst van geplande rustplaatsen, overlaadplaatsen en plaatsen van uitgang” met betrekking tot de in derde landen gelegen rust- of overlaadplaatsen slechts gegevens over de plaatsen Brest/Wit-Rusland en Karaganda/Kazachstan. In de daarbij gevoegde tabel „Routeplan Transport Kempten – Oezbekistan 23.04.2012” is van Brest naar Karaganda een reisduur van 146 uur (Brest 24.04., 13 uur – Karaganda 30.04., 15 uur) en van

Karaganda naar de plaats van bestemming Andijan een reisduur van 29 uur vermeld. In Brest en Karaganda zijn steeds rustpauzen van 24 uur gepland. Volgens de toelichting die de bedrijfsleider van verzoekster ter terechtzitting heeft gegeven, zijn op het meer dan 4 000 km lange traject tussen Brest en Karaganda weliswaar rustpauzen gepland, maar daarbij worden de dieren niet uitgeladen, maar van buiten met water en voeder verzorgd; en kan op dit traject ook niet worden uitgemest.

[Or. 4]

- 3 Volgens het ingediende verzoek betreft het „uitvoer zonder aanvraag voor uitvoerrestitutie”. Op de bijlagen bij het journaal dat zich in het dossier van de autoriteit bevindt, is geen handtekening van het transportbedrijf of de organisator vast te stellen.
- 4 Verweerster heeft verzoekster bij besluit van 30 januari 2012 verplicht om de planning van het transport zo te wijzigen dat voor het vervoer vanaf de controlepost in Brest tot aan de uiteindelijke plaats van bestemming wordt voldaan aan de voorschriften van verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van verordening (EG) nr. 1255/97 (PB L 3 van 5.1.2005, blz. 1) – hierna: verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) –, en geweigerd het verzoek in te willigen zolang niet aan deze verplichting is voldaan.
- 5 Een verzoek van verzoekster om verweerster in het kader van een voorlopige voorzieningenprocedure te verplichten het transport te laten vertrekken en het journaal af te stempelen had voor het Verwaltungsgericht en de verwijzende rechter geen succes [OMISSIS]. Volgens het oordeel van de verwijzende rechter voldeed het verzoek reeds niet aan de formele vereisten van artikel 14, lid 1, verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG). Ook inhoudelijk kon het verzoek niet worden ingewilligd. Wanneer het verzoek om een voorlopige voorziening – zoals hier – vooruitloopt op de zaak ten gronde, kan het slechts in zeer beperkte, hier niet aanwezige omstandigheden worden toegewezen.
- 6 Ook de zaak ten gronde voor het Verwaltungsgericht heeft verzoekster verloren [OMISSIS]. In het aanhangige hoger beroep heeft zij te kennen gegeven dat het aanvankelijk voor april 2012 geplande transport nog niet heeft plaatsgevonden en dat zij nu het voornemen heeft om – wanneer ook de overige randvoorwaarden ongewijzigd blijven – dit midden september 2013 te laten plaatsvinden. De formele bezwaren die de verwijzende rechter heeft, acht zij weliswaar ongerechtvaardigd, maar daaraan is zij inmiddels tegemoet gekomen. In het hoofdgeding zet zij haar verzoek in wezen door. Na de terechtzitting op 19 juni 2013 luidt haar verzoek:

[Or. 5]

- 7 1. onder herziening van de uitspraak van het Verwaltungsgericht Augsburg van 24 juli 2012 vaststellen dat het besluit van verweerster van 30 januari 2012 onrechtmatig is;
- 8 2. verweerster met nietigverklaring van het besluit van 28 december 2012 verplichten het bij brief van 7 december 2012 gedane verzoek om het transport van 62 fokrunderen van Kempten (Allgäu) naar Andijan/Oezbekistan te laten vertrekken, inwilligen.

II.

- 9 De beslissing op het beroep van verzoekster hangt in elk geval wat het verzoek tot oplegging van een verplichting betreft (conclusie nr. 2 van 19.6.2013), in doorslaggevende mate af van de uitlegging van de toepasselijke bepalingen van verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG). De uitlegging daarvan kan overigens ook van doorslaggevende betekenis zijn voor de gevraagde verklaring voor recht dat het besluit onrechtmatig is (conclusie nr. 1).
- 10 In zijn besluit op het verzoek om een voorlopige voorziening van 17 april 2012 is de verwijzende rechter ervan uitgegaan dat ook voor het geplande transport van de als huisdier gehouden runderen de controle door de autoriteiten overeenkomstig artikel 14, lid 1, sub a, van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) alsook de afstempeling van het journaal door de autoriteiten overeenkomstig artikel 14, lid 1, sub c, van de verordening noodzakelijk is, wanneer – zoals in casu – bij het vervoer geen gebruik zal worden gemaakt van het in artikel 6, lid 9, van de verordening genoemde systeem (= navigatiesysteem) [OMISSIS].
- 11 2. Een formele schending van de toepasselijke bepalingen van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) heeft de verwijzende rechter onder meer daarin gezien, dat in strijd met bijlage II, punt 1, bij deze verordening door de verantwoordelijken geen handtekening was gezet op de bij de bevoegde autoriteit ingediende delen van het journaal. In elk geval onderdeel 1 „organisatie” van het journaal moest vóór het transport en vóór de controle van het journaal door de bevoegde autoriteit van de plaats van vertrek door de organisator worden ondertekend [OMISSIS]. Dit formele gebrek betreft echter alleen de stukken die zijn ingediend ten behoeve van de aanvankelijke datum van het transport (april 2012). Op de stukken die zijn ingediend ten behoeve van het transport van september 2013 is wel de handtekening van de organisator geplaatst [OMISSIS], waarin als zodanig alleen nog verzoekster en niet langer **[Or. 6]** – zoals bij het aanvankelijk geplande transport – het uitvoerend transportbedrijf is genoemd.
- 12 3. Wat de inhoudelijke bepalingen van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) aangaat, is de verwijzende rechter er in de beslissing van 17 april 2012 van uitgegaan dat de verordening in beginsel ook buiten de

Europese Unie gelding kan hebben en dus ook werking kan hebben voor vervoerstrajecten na overschrijding van de buitengrenzen van de Europese Unie. De verwijzende rechter heeft daarvoor verwezen naar de bewoordingen van artikel 1, lid 1, van de verordening en de regelingen in artikel 21, lid 1, sub e, artikel 3 en 5 van de verordening alsook die over het journaal in bijlage II bij de verordening [OMISSIS]. De onder de punten 2 tot en met 4 van onderdeel 1 „Organisatie” van het journaal te verstrekken gegevens maken duidelijk dat daarbij wordt afgegaan op het vervoer op zich (vergelijk artikel 2, sub j, van de verordening). Deze wijzen erop dat ook bij de te verstrekken gegevens over de rustplaatsen, overlaadplaatsen en plaatsen van uitgang, informatie over het gehele vervoer tot aan de plaats van bestemming in de derde landen moet worden gevorderd. Daarvoor kan ook steun worden gevonden in het feit dat de organisator in onderdeel 1 „Organisatie “ van het journaal een ondertekende verklaring moet afgeven dat hij voor de organisatie van het vervoer verantwoordelijk is en dat hij gepaste maatregelen heeft genomen „om gedurende het hele vervoer het welzijn van de dieren volgens de maatstaven van verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad te beschermen”. Ook indien het journaal bij uitvoer naar een derde land door de vervoerder aan de officiële dierenarts op de plaats van uitgang uit de Gemeenschap moet worden overhandigd (vergelijk bijlage II, punt 7, bij de verordening), moet een kopie van het ingevuld journaal bij de vervoerder blijven (bijlage II, punt 8 a, bij de verordening); ook voor dit document gelden daarenboven de in bijlage II, punt 8, bij de verordening neergelegde verplichtingen (bewaring; terugzending aan de autoriteit van de plaats van vertrek).

- 13 De aangevoerde gronden pleiten er volgens de verwijzende rechter voor dat artikel 14, lid 1, van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) aldus moet worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteiten het journaal bij transporten waarvoor geen exportrestitutie wordt aangevraagd en waarbij de plaats van vertrek binnen de Europese Unie ligt maar de plaats van bestemming in een derde land, slechts dan mogen afstempelen wanneer uit hun controles blijkt dat ook buiten de Europese Unie de voorschriften van de verordening worden nageleefd.

[Or. 7]

- 14 In het onderhavige geval bevat het journaal voor de delen van het traject in de derde landen geen „realistische gegevens” in de zin van artikel 14, lid 1, sub a-ii, van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG), aangezien in onderdeel 1 van het journaal gegevens over verdere rust- of overlaadplaatsen ontbreken en aangezien de in de tabel „Routeplanning Transport Kempten – Oezbekistan 23.04.2012” aangegeven delen van het traject tussen Brest en Karaganda (rijtijd 146 uur) alsook tussen Karaganda en de plaats van bestemming Andijan in Oezbekistan (rijtijd 29 uur) duidelijk niet zonder tussenstops en dus rusttijden kunnen worden afgelegd. Datzelfde geldt ook voor de bijlagen bij het journaal voor het geplande wegvervoer van 16 september 2013 tot 25 september

2013, die in de procedure in hoger beroep zijn overgelegd [OMISSIS]. Op grond van deze opvatting van het recht kan de conclusie op basis van de in elk van de journaals verstrekte gegevens niet luiden dat het vervoer voldoet aan de bij de verordening gestelde vereisten. Het volstaat gezien het voorgaande niet dat verzoekster beweert dat bij de delen van het traject buiten de Europese Unie aan de relevante bepalingen van de derde landen en aan de internationale regels is voldaan, wanneer dit niet op enigerlei wijze in de stukken bij het journaal is vermeld. Het door verzoekster verzochte afstempelen van het journaal door autoriteiten, terwijl dit onvolledige gegevens voor de delen van het traject in de derde landen bevat, zou gezien de overige gegevens in het journaal (zie punten 2-4) voor het overige de indruk wekken dat het totale transport, dus de gehele vervoersoperatie van de plaats van vertrek tot aan de plaats van bestemming, met inbegrip van het lossen, het stallen en het laden tijdens tussenstops (vergelijk artikel 2, sub j, van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG)), in die vorm „de zegen” van de autoriteiten heeft gekregen en dus veterinairerechtelijk gecontroleerd en goedgekeurd is. Dit is ook met het oog op eventuele in de derde landen uitgevoerde controles door de autoriteiten daar niet gepast.

- 15 4. Verzoekster heeft in dat verband haar standpunt rechtens in hoger beroep gehandhaafd, dat de aanvankelijk voorgelegde planning voor het transport (voor april 2012) alsook de thans voorgelegde planning voor het transport van september 2013 voldoen aan de vereisten van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG), voor zover deze verordening geografisch van toepassing is. Ze kan dus ook aanspraak maken op het gevraagde afstempelen van het journaal door de autoriteiten.

[Or. 8]

- 16 In de gronden van haar hoger beroep verwijst verzoekster ernaar dat het Verwaltungsgericht de voorwaarden van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) op het gebied van de planning van het transport, ten onrechte heeft uitgebreid tot het deel van het geplande transport dat buiten de Europese Unie zal plaatsvinden. In talrijke bepalingen van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) komt tot uitdrukking dat de regeling die bij deze verordening is ingevoerd uitsluitend op het gebied van de EU betrekking heeft (vergelijk bijvoorbeeld artikel 21, lid 1, sub e, van de verordening). Verzoeksters wens om de waardevolle fokrunderen, die drachtig vervoerd zouden worden, in goede gezondheid bij de klant af te leveren, komt door de voorwaarden van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) in het gedrang.
- 17 Bijzonder problematisch zijn in dat verband de voorwaarden in bijlage I, hoofdstuk V, van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) over de „tussenposen voor het voederen en drenken alsmede de transport- en rusttijden”. De daar vereiste procedure voor het uitladen brengt volgens relevante

wetenschappelijke inzichten bij de runderen aanzienlijke stress teweeg, hetgeen met name bij drachtige dieren een bijzonder gevaar kan opleveren. Bovendien kan het contact tussen dieren van verschillende herkomst op de controleposten en in de stallen tot overdracht van ziekten leiden, met name omdat in gebieden buiten de Europese Unie vaak geen hygiënische en technisch geschikte stalruimte beschikbaar is.

- 18 De regels van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) zijn inhoudelijk op de verhoudingen binnen de Europese Unie toegesneden. In dat verband moet meer in het bijzonder de regeling in artikel 36 van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) over de inrichting van de controleposten worden genoemd. De vereisten die krachtens deze bepaling aan de inrichting van de controleposten worden gesteld, tonen aan welk belang de bescherming tegen besmettingsgevaar toekomt. Deze kan echter op de geplande vervoersroute buiten de Europese Unie maar moeilijk worden verzekerd, omdat daar geen geschikte infrastructuur te vinden is.
- 19 Dat de infrastructurele omstandigheden binnen en buiten de Europese Unie verschillen toont ook artikel 30, lid 6, van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) aan, krachtens welk afwijkingen voor lange transporten kunnen worden toegestaan om rekening te houden met het feit dat bepaalde regio's ver van het continentaal grondgebied van de Gemeenschap liggen. De voorwaarden **[Or. 9]** van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) kunnen ook zeer wel in tegenspraak zijn met de voorschriften van derde landen. Zo is het bij de Russische autoriteiten bestendige praktijk dat de dieren juist niet worden uitgeladen. Tegen de aanspraak van verzoekster om het gevraagde transport te laten vertrekken kan evenmin worden aangevoerd dat de in het journaal aangegeven rijtijd tussen Brest en Karaganda (meer dan 144 uur) en tussen Karaganda en Andijan (29 uren) duidelijk niet zonder tussenstops kan worden volbracht, zodat het geen „realistische gegevens” in de zin van artikel 14, lid 1, sub a-ii van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) betreft. Zoals blijkt uit het kopje boven tabel 6 van de verordening („geplande rustplaatsen, overlaadplaatsen en plaatsen van uitgang”), verplicht de verordening de organisator van een vervoer juist niet om alle rustplaatsen te benoemen. Wanneer – zoals in casu het geval is voor het traject vanaf Brest – op grond van de geografische omstandigheden en de geringe verstedelijking niet te voorzien is waar rustpauzes kunnen worden ingelast, hoeven dus ook geen gegevens daarover te worden verstrekt. Daarenboven verzet ook het territorialiteitsbeginsel zich tegen de toepassing van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) op gebieden buiten de Europese Unie.
- 20 5. Verweerster en de Landesadvocatuur Bayern als vertegenwoordiger van het openbaar belang verdedigen daarentegen de uitspraak van het Verwaltungsgericht. Zij verwijzen voor hun opvatting dat de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) ook buiten de Europese Unie gelding heeft onder meer naar bijlage II, punt 4, bij deze verordening. Dat er mogelijk geen verzamelcentra voor

transportdieren in het buitenland voorhanden zijn, kan verzoekster niet bevrijden van haar verplichtingen. Voorts voeren zij aan dat bij transporten zonder uitladen over langere tijdvakken het verwijderen van de grote hoeveelheid mest een belangrijk probleem is. Indien de mest niet verwijderd kan worden, leidt dit ertoe dat de dieren zich tegen het einde van het transport mogelijk niet meer kunnen neerleggen. Ook heeft een koe een grote dagelijkse behoefte aan water. In een vrachtwagen zijn steeds maar vier drinkbakken aanwezig. Niet elk dier heeft dus een eigen drinkbak en zou dus door dominante dieren bij het drinken gehinderd kunnen worden. Tot slot moet in aanmerking worden genomen dat het laden en lossen de mogelijkheid biedt om de dieren individueel op eventuele verwondingen en hun algemene gezondheidstoestand te controleren. Een dergelijk onderzoek van de dieren kan daarentegen niet plaatsvinden in een voertuig – omdat dit te gevaarlijk is –. Verweerster verwijst voorts naar punt 5 van de considerans van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer [Or. 10] (EG), volgens welk het langdurig vervoer zoveel mogelijk moet worden beperkt. Dit omvat ook de mogelijkheid dat bepaalde transport niet kunnen worden uitgevoerd, zolang en voor zover niet aan de logistieke vereisten voor uitvoering in overeenstemming met het recht is voldaan.

- 21 Tegelijk zijn de deelnemers aan de procedure het erover eens dat de vraag naar de toepasselijkheid van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) buiten de Europese Unie bij wege van een prejudiciële procedure op grond van artikel 267 VWEU aan het Europese Hof moet worden voorgelegd.

III.

- 22 De beslissing of verzoekster er conform haar verzoek aanspraak op had dat het voor april 2012 geplande diertransport mocht vertrekken en of er gronden zijn voor de door haar gevorderde verplichting met betrekking tot het thans voor september 2013 voorgeziena transport, hangt ervan af of de relevante voorschriften van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) over het journaal in de door verzoekster voorgestelde zin moeten worden uitgelegd.
- 23 De verwijzende rechter acht de bezwaren van verzoekster tegen de toepasselijkheid van de relevante voorschriften van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) niet terecht. Tegelijkertijd betreft het niet een rechtsvraag waarop het antwoord zo evident en duidelijk is, dat er geen ruimte voor redelijke twijfel meer is en een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie overbodig zou zijn.
- 24 Het HvJEU is in zaak C-416/07 weliswaar reeds ingegaan op communautaire bepalingen op het gebied van de dierenbescherming, met name bij het vervoeren en slachten van dieren, maar in deze niet-nakomingsprocedure heeft het zijn rechterlijk oordeel echter beperkt tot de bepalingen van richtlijn 91/628/EEG van de Raad van 19 november 1991 inzake de bescherming van dieren tijdens het

vervoer en tot wijziging van de richtlijnen 90/425/EEG en 91/496/EEG (PB L 340, blz. 17), zoals gewijzigd bij richtlijn 95/29/EG van de Raad van 29 april 1995 (PB L 148, blz. 52; hierna: „richtlijn 91/628”). Deze richtlijn, die vanaf 5 januari 2007 bij de litigieuze verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG) is ingetrokken **[Or. 11]** en vervangen (vergelijk HvJEU, arrest van 10.9.2009, C-416/07, punten 27 en 31), bevatte weliswaar ook reeds regels over dierenbescherming tijdens langdurig vervoer van dieren binnen de Europese Unie of bij de uitvoer naar derde landen (vergelijk artikelen 5, 8 en 9 van richtlijn 91/628), maar die waren inhoudelijk niet identiek aan de litigieuze regels van de verordening inzake dierenbescherming tijdens vervoer (EG). Bovendien was er voor het HvJEU geen aanleiding om in te gaan op de vraag in hoeverre de vereisten van richtlijn 91/628 (bijvoorbeeld ten aanzien van de planning van het transport of de nodige controleposten) ook golden voor trajecten die zich geheel in de derde landen situeerden, omdat die vraag in die procedure niet aan de orde was gesteld door de Commissie, terwijl ook bij dit transport – voor zover bekend – de plaats van vertrek en die van bestemming binnen één lidstaat van de Europese Unie lagen (vergelijk HvJEU, *ibidem*, punt 61).

- 25 Daarenboven heeft verzoekster in deze zaak aangevoerd dat er zelfs binnen het grondgebied van de Bondsrepubliek Duitsland geen eenvormige bestuurlijke praktijk is, aangezien de bevoegde autoriteiten in andere deelstaten dezelfde rechtsopvatting als verzoekster zouden aanhangen. Dat zou ook gelden voor transporten in derde landen die hun plaats van vertrek in een andere EU-lidstaat hadden.

[OMISSIS]